

Kedves Testvérek!

A Jézus által elmondott példabeszéd: „Nem egy helyszíni riport a pokolról és a mennyországról. Nem arról van szó, hogy Lázár you tub bejelentkezik a mennyországból, és megmutatja a chetelőknek, hogy milyen a menyország. Majd pedig nem a gazdag ember helyszíni riportja következik odaátról a pokolból.” Ezért most erről többet nem is szeretnék beszélni. A körülöttünk lévő világ ontja felénk a különféle adatokat és elméleteket, szervezetünk védekezik ez ellen, és igyekszik egy részét kizárni az életünkől. Itt jelentkezhetsz az, amit szándékos vakságnak nevezünk. Hogy jön ki az emberi természetből, hogy valami igaz, valamit látok és hallok, és itt van előttem, és azt tudom rá mondani, hogy nem igaz? Ezt nevezzük szándékos vakságnak.

1956, Alice Stewart, fiatal doktornő, azt veszi észre Oxfordban, hogy hónapszámra elképesztően sok rákos gyerek kerül fölvetelre. Őt ez megrendíti, tele van hivatástudattal, elkötelezett orvos, és ez elviselhetetlen számára, hogy ilyen sok rákos gyerek van. Megpróbál utánanézni, mi ennek az oka? Nem derül ki. Nem hagyja annyiba, szerez egy kis pénzt, ebből tud csinálni egy kutatást. A kis kutatásnak van egy elképesztően egyértelmű eredménye. Ez pedig az, hogy éppen olyan gyerekek kerülnek be rákos daganattal a különböző kórházakba Anglia-szerte, akiknek az édesanyját, amikor áldott állapotban volt, röntgensugárzásnak tették ki az orvosok, valamilyen egyébként nyilván indokolható okból. Ezért a doktornő 1957-ben elkezd nyilvánosságra hozni, kutatásának eredményét megy a konferenciákra. Ő maga ezt így írja le, hogy „Én harcoltam, mindenhova elmentem, mindenhol érveltem, és minden egyes találkozás csak megerősített, hogy még okosabban mondjam, és még meggyőzőbben.” Mennyi idő telt el, míg az orvosi, tehát a szakmai közvélemény ezt elfogadta? Huszonöt év, és huszonöt év alatt minden héten meghalt egy gyerek, akinek meg se kellett volna betegednie. Nem a laikusoknak volt huszonöt év, a szakmának volt huszonöt év. Ennél jobban nem tudom elmondani, mi az, hogy szándékos vakság. Hogyan jön létre a szándékos vakság? Hogy ami a mai példabeszédben megjelenik, de hát hiába mondja nekik Mózes, hiába Ábrahám, hiába az összes próféta, majd hiába Jézus. Ezt hogy lehetne megelőzni a magunk esetében? Hogyan áll össze a szándékos vakság? Őt jellemzőjét szedtem össze.

Első, a szándékos vakságban mindig van egy közkeletű hiedelem. Nem hit, nem igazság. Hanem, hiedelem, tehát aminek a tartalma teljességgel, teljességgel bizonytalan összefüggést mutat a realitással, általában pedig nem igaz. Mi ez a hiedelem? Ott és akkor 1950-es és következő években, a hiedelem az, hogy a röntgenkészülék hatalmas nagy előrelépés az orvostudomány és a betegek gyógyítása szempontjából, és egészen nyilvánvaló, hogy jóra tudjuk használni és mindig is jóra használjuk.

Második, hiedelemhez, közkeletű hiedelemhez mindig kapcsolódnak pozitív érzések. Amikor az orvos és a beteg azt mondja: „Jaj, de jó, hogy az orvostudomány már itt tart, megnéznék engem, és akkor ki fog derülni, hogy mi a bajom.” Pozitív érzések kapcsolódnak a hiedelemhez.

Harmadik, a közkeletű hiedelemhez és a pozitív érzésekhez fognak kapcsolódni a pozitív énkép elemei. Tehát az orvos, aki előírja a röntgensugárzást az áldott állapotban lévő édesanyjának, magát úgy éli meg, hogy én egy jó orvos vagyok, egy gondos orvos vagyok, máris alkalmazom ennek a technológiai, orvosi forradalomnak az új elemeit, és máris a gyógyítás nagyszerű elemeit használom. Pozitív énkép.

Negyedik, tehát a hiedelemmel ellentétesen tudható, hogy mi az igazság, valóság, hogy a röntgensugárzás árt a magzatnak, hiszen a kutatást közzé tették.

Ötödik, hogy hiába tudható a valóság, az igazság ismerete az egyesek, a házaspárok, a családok, a csoportok, a közösségek, intézmények, felekezetek, egyházak, társadalmak és emberiség számára nagyon gyakran semmilyen változást nem hoz. Tehát az igazság ismerete önmagában nem hoz létre változást.

Ez a leírása a szándékos vakságnak. És most nézzük azt, hogy közvetlenül mit lehet csinálni.

Mit jelent ez, hogy közkeletű hiedelem? Most csak hadd említsek néhányat. Ha elkezdek egy mondatot mondani, és a magyar emberek ezt a mondatot mindenhol be tudják fejezni, mert a mondat így kezdődik: „Nem akarlak a szemedbe dicsérni, mert nehogy elbízod magad.” Ezt úgy hívjuk, hogy közkeletű téveszme, ez egy általános hiedelem. Azzal, hogy megdicsérnélek, talán az van bennem, hogy akkor te fölém kerülsz. Azzal, hogy én ezt nem teszem meg, akkor azt is állítom, hogy „Én egy értékes ember vagyok, én egy derék ember vagyok. Én nem alázkodok be, nem vagyok egy kis senki, aki rajong érted.”

Aztán létezhetnek a kereszténységgel összefüggésben megjelenő hiedelmek. Kereszténységgel összefüggésben megjelenő hiedelem például az, szerintem papi életem során 347-edszer, hogy „Na, ti keresztények azt mondjátok, hogy van a teremtés. Mi van akkor az ősrobbanással? Ti keresztények teremtő Istenről beszéltek, és az evolúció?” Közkeletű hiedelem, hogy a teremtő Istenbe vetett hitünk kizárja az ősrobbanásnak, vagy az evolúciónak a hipotézisét ((Darwin). Legnagyobb tisztelettel, nem zárja ki. Tehát ez egy hiedelem.

Azután a katolikusságunkkal összefüggésben is vannak hiedelmek. Például ilyen hiedelem lehet az, hogy csak a katolikusok üdvözülnek. Ez egy hiedelem. Mégis, ami ezekben a hiedelmekben van, ezt nem hiedelemnek tartja jó eséllyel, hanem mondjuk a hitének a része, vagyis az egyházi tanításnak tartja, csak éppen nem az, hanem hiedelem.

Második. Pozitív érzések, hogy a hiedelmekhez pozitív érzések kapcsolódnak. Például ahhoz, hogy csak a katolikusok üdvözülnek: akkor én fogok. Jó, pozitív érzés, akkor ezután nem kell gondolkozni, mert itt akkor tulajdonképpen rendben vagyok. Vagy például, amikor valaki, mert nehéz az élet, mondjuk alkoholizál, hát amikor éppen issza a felest, vagy egy rövid ideig, ahhoz pozitív érzések kapcsolódnak jó eséllyel, vagy kevésbé lesz erős a szorongás. Amikor egy másik valaki éppen üvölt, és kiéli az agresszióját, akkor ahhoz is pozitív érzések fognak kapcsolódni olyan értelemben, hogy azt fogja mondani, hogy „Legalább kiengedtem a gőzt.” Tehát attól, hogy valamihez pozitív érzések kapcsolódnak, még fogalmunk sincs, hogy ez igaz volt, vagy helyes volt, vagy értelmes volt, vagy úgy érdemes-e élni.

A harmadik, a pozitív énkép fönntartása, miközben egy hiedelmet viszünk tovább és az alapján élünk. A hit világából hadd mondjak valamit. A hit világából mondhatjuk azt, hogy amikor Jézus megkeresztelkedik, elhangzik az: „Te az én szeretett gyermekem vagy. Kedvemet találom benned.” Mi mindannyian tudhatjuk az életünk utolsó másodpercéig, hogy Isten úgy néz ránk és ezt üzeni nekünk: „Szeretlek téged, a gyermekemnek tartalak és látlak.” Akkor is, ha tökéletlenek vagyunk, és ha elszúrtuk és elrontottuk, ha nem láttuk, és nem akartuk látni, és nem akartunk odanézni, és nem akartuk meghallani, és nem akartunk szembesülni, és nem esett jól, akkor is elhangzik Isten részéről: „Te az én szeretett gyermekem vagy.” Ez lehet a keresztény ember pozitív énképének valami elképesztően elvehetetlen biztos alapállása. Mi az, ami még a mondatból ránk vár? Az, hogy az biztos, hogy azt kapjuk Istentől, hogy „A szeretett gyermekem vagy.” Vessző, és néha úgy folytatódik a mondat: „...és most nem találom kedvemet benned.” Néha meg azt mondja: „...és most kedvemet találom benned.” Ez a két lehetőség van, de az első rész az száz százalék.

Szeretem Moldova György, Negyven prédikátor című kisregénynek egyetlen mondatát, mégpedig ott a gályarabságban egy protestáns lelkész nézi a lelkész társait, meg azt, hogy ők hogyan élnek, és akkor elhangzik benne egy zseniális mondat. A mondat így szól: „Én ezt nem értem. Ti az egész életeteket arra fordítjátok, hogy megértsetek még néhány dolgot, amit eddig nem értettetek meg, ahelyett, hogy az alapján élnétek, amit már megértettetek.” Egyáltalán nem az igazság kutatásával szemben hangzik el. Hanem hát hova megy egy olyan élet, amit arra szántunk, hogy még két dolgot azért jobban megértsünk, és közben nem vagyunk igazak, ha közben nem teszünk elég jót, vagy nem bánunk elég jól másokkal, vagy a már megismert igazságot nem valósítjuk meg?

Valaki közölünk úgy igazán a szíve mélyén komolyan veszi, mit jelent az, hogy emberi méltóság, aminek a háttérben számunkra az van, hogy Isten teremtménye, Jézus testvére, és a Szentlélek temploma az ember. Ebből levezethető az, hogy mit jelent jól bánni másokkal, hogy hogyan bánok veled, amikor nézeteltérés van, amikor igazságtalanság van, amikor sérelem van, amikor megbocsájtásnak a szükségessége merül föl, és konfliktusok vannak csoportok között. Ebből az egyetlen valódi és mélységes igazságból, ha ezt valaki következetesen elkezdí érvényre juttatni a saját magatartásában, egyszer csak abból kibomlik az egész evangélium.

Tehát a negyedik gondolat erre vonatkozóan így szól, hogy ahogy Pilátus azt mondja: „Ugyan már, mi az igazság?” Nem bírom ki, hogy egy gondolatom ne legyen arról, amit így mond a szakirodalom, hogy dezinformáció. A dezinformációnak ez csak egy elsődleges célja, hogy az ember szép lassan eljusson oda, ahová Pilátus, aki azt mondta a maga módján, hogy „Tulajdonképpen mi az igazság?”, hogy az igazságot nem lehet tudni. Hogy mindenki akármit mond, hogy mindenki mindenfélét mond, hogy ki tudja.

Ötödik pont, hogy az igazság önmagában – a számok, a tények – nem hoz létre változást. A kérdésem így szól, mit gondoltok, a közléshez képest átlagosan mennyi idő telik el, míg maga a szenvedélybeteg azt mondja a segítőjének, hogy „Én szenvedélybeteg vagyok.”? A helyes válasz így szól, hogy ennél a csoportnál, aki már ott van a segítőnél: fél év. Átlagosan fél év, hogy egy olyan igazságot magához közel tudjon engedni, ami miatt tulajdonképpen elment segítséget kérni.

Hogyan van a történetben? „De hátha, hátha talán Mózes mondaná, elhinnék. – Nem hiszik. – Hát, ha valamelyik próféta, hát csak elhinnék. – Nem hiszik. – Ha az Isten Fia mondaná? – Nem hiszik.” S a mai evangélium valami olyasmit is üzen, hogy az a hang, amit mi annyira várunk, hogy megszólal az a hang, és azt mondjuk: „Ez az!”, hogy az a hang idebent szól. Mi megnyithatjuk magunkat a szívünket efelé a hang felé. Már nem Mózes, nem a próféták, nincs szükségünk közvetlen istenélményre sem; ez a hang itt megszólal bennünk. És más dolgunk nincs, minthogy azt mondjuk: én ezt a hangot igazából ismerem, de a szabad döntésem kell hozzá, hogy a tiéd, az enyém legyen. Amen.